YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ

Doktora öğrencisi Huatbekoğlu Erkanat'ın "6D021400 – Edebiyat Bilgisi" uzmanlığı üzerinde felsefe doktoru derecesini (PhD) almak için hazırlayan "N.Nazarbayev Eserlerinde Anlatı ve Söylem" adlı tezine

FİKİR

Kazakistan Cumhuriyeti Bağımsızlığına kavuştuktan bu güne dek Türkiye Cumhuriyetiyle sıkı ilişkilere geçmiştir. İki ülke arasında gerçekleşen dostluk bilim sahasında da bağlantı kurmaya yol açmıştır. Sonuçta bütün Türklere ortak olan kültürümüz, tarihimiz ve edebiyatımızın birbirimize meçhul yanları yeniden yenilenmiştir. Bu ise bağımsız Türk Cumhuriyetleri ve topluluklarında ortak kültürün oluşumuna yol açmıştır.

İki ülke arasında gelişen bağlantıların sağlam olması bu iki ülkenin yöneticilerine doğrudan doğru bağlıdır. Kazakistan Cumhuriyetinin kurucu Cumhurbaşkanı N.A.Nazarbayev'in Türk halklarının birlik ve beraberliğine kattığı emeği büyüktür. Onun gerçekleştirdiği çalışmalarının siyaset bilimi ve tarih sahasında yazılan eserlerin bolluğundan anlarız. Doktora öğrencisi Huatbekoğlu Erkanat'ın tez çalışması doğrudan N.Nazarbayev'in emeğine ait olarak "N.Nazarbayev Eserlerinde Anlatı ve Söylem" olarak seçmesi de edebiyatımıza yeni bir hız kazandıracaktır. Türk Edebiyatında Türklerin Atası anlamına gelen Mustafa Kemal Atatürk'ün çalışmaları çeşitli açıdan incelenmiştir, o yüzden Kazakistan'ın kurucu Cumhurbaşkanı – Elbası statüsüne sahip olan N.Nazarbayev'in eserlerinin edebiyat açısından incelenmesi Kazak edebiyatının bir başarısı sayılır.

Bu çalışmada belirtilen öz mantık açısından doğrudur. Çalışmanın amacı, vazifesi ve içeriği birbirini tutar. Tez çalışması, giriş, üç bölüm, sonuç ve yararlanan kaynaklardan ibarettir. Araştırmacı filolojik ve metodolojik yöntemleri yeterli seviyede edinmiştir.

Tezin "Giriş" bölümünde çalışmanın önemi, gündemliği, amacı ve konuya ait hüküm ve neticeler verilmiştir.

Huatbekoğlu Erkanat'ın tez çalışmasında anlatı ve söylemin oluş tarihi yorumlanmıştır. Terimler etraflıca incelenmiş ve kuramsal bir tanım verilmiştir. "Söylem ve Anlatı Kavramlarının Sınırlandırılması" adlı bölüm açık bir kuramsal tanımı esas tutar. Anlatı ve Söylem terimleri ayrı ayrı incelenmiş ve bir tanıma bağlanmış, onların esas bağlantıları ile özellikleri açıklanmıştır.

Scanned by TapScanner

Tez çalışmasının çözümleme konusu olarak bilinen N.Nazarbayev'in eserlerinden seçilen temlerin genel olarak objektif olabilmesi için eserlerin türlerinin çeşitliliğine önem verilmiştir. Bununla birlikte hatıra-deneme türüne öncelik verilmiş, müellifin anlatı yöntemi göz önünde bulundurulmuştur.

"N.Nazarbayev Eserlerinde Somut ve Tahminli Tarihi Söylemi Anlatma Yöntemleri" adlı bölüm yazarın yaşadıklarını tarihi söylem tahlili yöntemi üzerinden değerlendirmiştir. Hayat gerçeğinin anlatı zamanında nasıl canlandırıldığı tahlil edilmiş, öznel elemede gerçek unsurların hakikatten ne kadar uzak veya yakın olduğu karşılaştırmalı çözümleme yöntemiyle verilmiştir.

Bu tez çalışmasında N.Nazarbayev'in "Adaletin Ak Yolu", "Bayterek", "Yüzyıllar Kavşağında", "Kalın Yurdum Kazağım", "Paylaştım Halkımla", "Kazakistan – Rusya İlişkileri", "Kazakistan Yolu", "Güncel Düşünceler", "Tarihin Dalgasında" adlı eserleri ile hatıra-denemeleri, D.Kunayev'in "Hakikati Söylemeden Olmaz" hatıra-denemesi, M.Magavin'in "Ben" anı romanı, E.Ravşanov, G.Jaylıbay, M.Rayımbek, G.Salıkbayeva, E.Jünis, T.Şerhan'ın şiirleri özel olarak inceleme hedefine alınmış, sanat açısından değerlendirilmiştir.

"Milli Kültürel Bileşen Kavramının N.Nazarbayev Eserlerinde Algılanması" adlı üçüncü bölümde Kazak halkının milli kültürünün özellikleri ve oluş tarihine önem verilmiştir. Türklete ortak kültürler N.Nazarbayev eserlerinden net örnekler alınarak çözümlenmiştir. N.Nazarbayev ile M.K.Atatürk arasındaki devlet yönetimi uygunluğu, slogana dönüşen düşünce ve fikirlerine mukayeseli tahlil yapılmıştır.

Kaleme alınan bu ilmi çalışmanın çağdaş filoloji ve kültür bilgisi için kuramsal ve uygulamalı önemi vardır. Bu XX yüzyılın sonu ve XXI yüzyılın başlarında Kazak Edebiyatında mevcut olan sanat eğilimlerini bilim açısından kavramada kuramsal ve uygulamalı önemi olan bir çalışmadır.

Huatbekoğlu Erkanat'ın hazırladığı tezi çok güncel bir çalışma olduğunu dile getirerek "6D021400 – Edebiyat Bilgisi" uzmanlığı üzerinde felsefe doktoru derecesini (PhD) almak için uygun görülmüştür.

Yabancı Danışman Yakup Çelik

Scanned by TapScanner

Докторант Хуатбекұлы Ерканаттың «6D021400 – Әдебиеттану» мамандығы бойынша философия докторы дәрежесін (PhD) алу үшін ұсынған «Н.Назарбаев шығармаларындағы нарратив пен дискурс» атты диссертациялық жұмысына

ПІКІР

Қазақстан Республикасы Тәуелсіздігін алған күннен бастап Түрік Республикасымен тығыз қарым қатынас орнатты. Екі ел арасындағы достық ғылым саласында да байланыс жасауға жол ашты. Нәтижесінде күллі Түркі жұртына ортақ мәдениетіміз, тарихымыз бен әдебиетіміздің бір-бірімізге беймәлім тұстары қайта жаңғырды. Бұл күллі Түркі мемлекеттеріне ортақ мәдениеттің қалыптасуына жол ашты.

Екі ел арасындағы қарым-қатынастың берік болуы ел басшыларына тікелей қатысты. Қазақстан Республикасының тұңғыш Президенті Н.Ә.Назарбаевтың Түркі жұртының бірлігіне қосқан еңбегі ерен. Н.Назарбаев шығармаларын саясаттану мен тарих саласында қарастырған еңбектердің де қатары мол. Докторант Хуатбекұлы Ерканаттың диссерация жұмысын тікелей Н.Назарбаевтың еңбегіне қатысты «Н.Назарбаев шығармаларындағы нарратив пен дискурс» деп алуы да әдебиетке тың серпін бермек. Түрік әдебиетінде Түріктің атасы Мұстафа Кемел Ататүріктің еңбектері сан қырынан талданды, Қазақстанның тұңғыш Президенті Елбасы мәртебесіне ие Н.Назарбаевтың еңбегі әдебиеттану тұрғысынан қаралуы қазақ әдебиетінің бір жетістігі болмақ.

Зерттеу жұмысындағы түйіндер логикалық тұрғыдан дұрыс. Мақсат-міндеттері мен мазмұны өзара сәйкес келеді. Диссертация кіріспеден, үш тараудан, қорытындыдан және пайдаланылған әдебиеттер тізімінен тұрады. Ізденуші филологиялық және методологиялық әдістерді жеткілікті деңгейде меңгерген.

Диссертацияның «Кіріспе» бөлімінде зерттеу жұмысының өзектілігі, мақсат-міндеттері және тақырыпқа қатысты тұжырымдар келтірілген.

Хуатбекұлы Ерканаттың диссертациялық жұмысында нарратив пен дискурстың шығу тарихына шолу жасалған. Терминдерге жан жақты талдаулар жасалып, теориялық анықтама берілген. «Дискурс және нарратив ұғымдарын делимитациялау» тарауында нақты теориялық анықтамаға негізделген. Нарратив пен дискурс терминдеріне жеке-жеке анықтама беріліп, негізгі байланыстары мен айырмашылықтарына тоқталған.

Диссертация жұмысының талдау нысаны ретінде танылған Н.Назарбаевтың еңбектерінен таңдап алынған тақырыптардың біршама обьективті болуы үшін еңбектердегі жанрлардың әртүрлі болуына назар аударылған. Сондай-ақ естелік-эссеге басымдық беріліп, автордың баяндау тәсіліне назар аударған.

«Н.Назарбаев еңбектеріндегі нақты және болжалды тарихи дискурсты баяндау тәсілдері» атты тарауында автордың бастан кешкендеріне тарихи дискурстың талдау тәсілдері арқылы баға берген. Өмір шындығының нарративтік уақытта қалай бейнеленгендігін талдап, субъективтік сұрыптауда

Scanned by TapScanner

шындық элементтердің ақиқаттан қаншалықты алыс-жақындығын салыстырмалы талдаулар арқылы көрсеткен.

Ғылыми жұмыста Н.Назарбаевтың «Әділеттің ақ жолы», «Бәйтерек», «Ғасырлар тоғысында», «Қалың елім қазағым», «Ой бөлістім халқыммен», «Қазақстан – Ресей қатынастары», «Қазақстан жолы», «Өзекжарды ойлар», «Тарих толқынында» еңбектері мен естелік-эсселері, Д.Қонаевтың «Ақиқатты айтпауға болмайды» естелік-эссесі, М.Мағауиннің «Мен» мемуарлық романы, Е.Раушанов, Ғ.Жайлыбай, М.Райымбек, Г.Салықбаева, Е.Жүніс, Т.Шерханның өлеңдері арнайы зерттеу нысанына алынып, көркемдік тұрғыдан сарапқа салынған.

«Ұлттық мәдени компонент ұғымының Н.Назарбаев еңбектеріндегі көрінісі» атты үшінші тарауында қазақ елінің ұлттық мәдениетінің ерекшеліктері мен шығу тарихына мән берген. Түркі жұртына ортақ мәдениеттер Н.Назарбаев еңбектерінен нақты мысалдар келтіру арқылы талданған. Н.Назарбаев пен М.К.Ататүрік арасындағы ел басқарудағы сәйкестіктеріне, ұранға айналған ой-толғамдарына салыстырмалы талдаулар жасалған.

Жазылған зерттеу жұмысының қазіргі филология және мәдениеттану салалары бойынша теориялық және тәжірибелік маңызы бар. Бұл XX ғасырдың соңы мен XXI ғасырдың басындағы қазақ әдебиетіндегі көркемдік үрдістерді ғылыми пайымдауда теориялық және тәжірибелік маңызы бар жұмыс болып саналады.

Хуатбекұлы Ерканаттың зерттеу жұмысының өзекті екенін айта отырып, «6D021400-Әдебиеттану» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін лайықты жұмыс деп сенемін.

Шетелдік кеңесші Якуп Челик

Scanned by TapScanner

Мен, Уайханова Эльмира Оразгалиевна, ИИН 910924400298 (төл құжат № 040688755, Қазақстан Республикасының Ішкі Істер Министрлігімен, 26.09.2016 жылы берілген, 26.09.2026 жылға дейін жарамды), бұл құжат түпнұсқалығына сәйкестігін және дұрыс аударғандығына қолымды қойып растаймын.

Қолы...

«19» ақпан 2021 жылы, мен Муталиева Диляра Рашидқызы Қазақстан Республикасының Әділет Министрлігінің Халыққа көмек және заңгерлік қызмет көрсетуді ұйымдастыру комитеті берген 03.10.205 жылы № 000252 мемлекеттік лицезиясының негізінде әрекет жасаушы Алматы қаласы нотариусы аудармашының Уайханова Эльмира Оразгалиевна қолының түпнұсқалығын куәландырамын. Аудармашының жеке басы анықталды, әрекет қабілеттілігі және өкілеттілігі тексерілді.

Тізілімде № ..579.......... тіркелді

Өндірілді 1546 теңге

Нотариус

Пронумеровано и прошнуровано

Нотариус